

Bönsöndagen

Predikan på distans 2023-05-14

Kyrkoherde Sten Rydh, Evangelisk-Lutherska Kyrkan i Sverige

[Predikan är i vissa delar en bearbetning av kyrkoherde Tom G.A. Hardts predikan på bönsöndagen den 4 maj 1975.]

I Guds, Faderns, + Sonens och den helige Andes, namn. Amen.

Bön: Vi tackar dig, käre himmelske Fader att du har skänkt oss börens underbara gåva. Kom med din helige Ande så att bönen inte bara sker med läpparna, utan i hjärtat. Lär oss att bedja! Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.

Dagens ämne: Bönen

Epistel: Ef. 3:13-21. Evangelium: Joh. 16:23-33.

Predikotext (3 årg. Luk. 11:1-13): *Jesus lär oss att bedja.*

En gång var Jesus på en plats och bad. När han hade slutat sin bön, sade en av hans lärjungar till honom: "Herre, lär oss att be, liksom Johannes lärde sina lärjungar."

2 Då sade han till dem: "När ni ber skall ni säga: Fader, helgat blive ditt namn. Komme ditt rike. 3 Ge oss var dag vårt bröd för dagen. 4 Och förlåt oss våra synder, ty också vi förlåter var och en som står i skuld till oss. Och för oss inte in i frestelse."

5 Han sade till dem: "Om någon av er har en vän och går till honom mitt i natten och säger: Käre vän, låna mig tre bröd. 6 En vän som är på resa har kommit till mig, och jag har ingenting att sätta fram åt honom, 7- vem av er skulle då inifrån huset få till svar: Låt mig vara i fred. Dörren är redan stängd, och mina barn och jag har gått och lagt oss. Jag kan inte stiga upp och ge dig något. 8 Jag säger er: Även om han inte stiger upp och ger honom något för att det är hans vän, så kommer han att stiga upp och ge honom allt vad han behöver för att inte själv bli utskämd."

9 Jag säger er: Be och ni skall få, sök och ni skall finna, bulta och dörren skall öppnas för er. 10 Ty var och en som ber, han får, och den som söker, han finner, och för den som bultar skall dörren öppnas. 11 Finns det bland er någon far som skulle ge sin son en orm när han ber om en fisk, 12 eller en skorpion när han ber om ett ägg? 13 Om ni som är onda förstår att ge era barn goda gåvor, hur mycket mer skall då inte er Fader i himlen ge den helige Ande åt dem som ber honom?"

Bönen är något av det allra viktigaste i den kristna kyrkan. I vår katekes har bönen ett eget huvudstycke. Men vi skall lägga märke till att detta kommer *efter* undervisningen om lag och evangelium. Först måste en människa genom Guds lag bli överbevisad om att hon är en syndare. Sedan kommer evangeliet om Jesu Kristi död och uppståndelse och ger oss försäkran om syndernas förlåtelse, evigt liv och salighet. Genom ordet och sakramenten skänker Gud oss trons gåva. När så en människa har

blivit rättfärdiggjord genom tron uppstår bönen som ett verk av den helige Ande i människans hjärta.

Bönen är alltså inte såsom många påstår vägen till tron. De menar att om man ber ivrigt till Gud och så ”avgör sig” för Gud så blir man en kristen. Nej, det är tvärtom. Genom Guds ord och dopet skänker Gud först tron. Som en följd av detta uppstår bönen i hjärtat. Det är samma sak med bönen som med de goda gärningarna. De är en följd av tron på Guds ord och löfte.

Men som kristna behöver vi ständiga påminnelser om att bedja. Även om vår nya människa gärna vill bedja har vi också den gamla människan som vill hindra bönen och till sist alldeles förkväva den.

Det är ofta så att en kristen kommer in i många svåra bekymmer. Då glömmet hon bort att bedja. Det är inte alltid så att nöden leder till bön. Nöden kan då bli en så tung och svår makt att den hämmar hela vårt inre, kristna liv. Det är till sådana människor Gud idag säger: ”**Be och ni skall få, sök och ni skall finna, bulta och dörren skall öppnas för er**” (v. 9).

Det finns också andra kristna som blir så intagna av Guds härlighet att de helt förstummas i sin bön. Gud blir så stor att de tycker att deras egen bön är ovärdig. De ser hur Gud i sin allmakt styr hela världen och hur hans vilja sker, och därför nöjer de sig med att vara tysta utan att komma med någon begäran och önskan för egen del. Till sådana helgon säger Gud idag: ”**Ty var och en som ber, han får, och den som söker, han finner, och för den som bultar skall dörren öppnas**” (v. 10).

I alla livets situationer behöver vi ett övertygande, säkert och fast ord om bönen för att väcka och underhålla den. Bönen kommer aldrig av sig själv utan som en följd av Guds ord. Visst kan också en icke-kristen människa be, men en sådan bön är endast själens egen handling och inte Guds Andes verk. En sådan bön kan genom sin formulering vara både fylld av visdom och mycket gripande, men ändå är det i en sådan bön den falska tron som talar. Det är en bön som vill bli bönhörd i kraft av människans egna gärningar. Men in i ett sådant mörker kommer så det gudomliga ordet, som säger oss att vi är barn hos Gud och har barnets rätt att bli bönhörda av Fadern. Jesus säger: ”**Om ni som är onda förstår att ge era barn goda gåvor, hur mycket mer skall då inte er Fader i himlen ge den helige Ande åt dem som ber honom?**” (v. 13).

Bönen bygger helt och hållet på detta att vi är Guds barn. Denna släktskap har vi fått genom Guds ords förkunnelse, genom dopet och tron på evangelium. Denna gåva förutsätter att Kristus är vägen, sanningen och livet. Om inte Jesus hade offrat sitt liv för alla våra synder och uppfyllt hela Guds lag i vårt ställe hade vi aldrig kunnat nå fram till Gud med våra böner. Utan tron är vi som människor som lever i de främmande, icke-kristna religionerna. De tillber en Gud som de inte känner. De har inte blivit en del av Guds sanna familj. De har inte Gud som sin Fader och Guds Son som sin broder. De har inte den gudomlige, helige Ande i sina hjärtan.

Så är tron på Jesu död och uppståndelse en absolut nödvändig förutsättning för den sanna, kristna bönen. Dörrarna till Guds himmel öppnas på vid gavel för att söner och döttrar ska kunna göra sig hörda. Bönhörelsens säkerhet ligger i själva evangeliet, och det är till denna evangeliets och barnskapets bön, som vi kallas idag.

Det är därför S:t Jakob skriver: ”Men han ska be i tro, utan att tvivla. Den som tvivlar liknar havets våg som drivs och piskas av vinden. En sådan människa ska inte tänka att hon kan ta emot något från Herren” (Jak. 1:6f). Den tro som inte tvivlar griper tag om Guds evangelium och om dopets skapelse genom vatten och Ande. Genom denna tro blir en människa, som Judas skriver, befriad från att vara ”vilda havsvågor som skummar med sina skändligheter” (Jud. v 13).

På denna grund, som klart talar om vad Bibeln lär om bönen, kan vi sedan ta del av Jesu undervisning i Fader vår och dess olika bönepunkter. Hos Matteus nämns sju punkter, medan Lukas bara nämner fem. Jesus har säkert upprepat olika bönepunkter vid många olika tillfällen. I bergspredikan gav han oss bönen som vi kallar ”Fader Vår”. Hela Bibeln överflödar av både befallningar och löften om bönen och hela psaltaren är med sina 150 böner, både långa och korta, vår kyrkas främsta bönbok. I vår lilla katekes behandlar Luther bönepunkterna i Fader Vår tydligt och klart. I den lutherska kyrkan brukade man under särskilda perioder ha veckopredikningar då man varje gång mera utförligt gick igenom en viss bönepunkt. Sådana predikningar är t.ex. Luthers undervisning om bönen i den *stora katekesen*. Luther säger också att vi inte får ”misshandla” Fader Vår och göra den till en bön som man bara rabblar. Han rekommenderar att man ofta stannar vid en enda bönepunkt och tänker noga på den och ber egna böner i anslutning till den punkten.

De punkter Lukas här nämner är:

Att Guds namn ska bli helgat.

Att Guds rike ska komma.

Att vi ska få vårt dagliga bröd.

Att vi ska få syndernas förlåtelse.

Att vi inte ska bli förda in i frestelse.

De punkter Matteus (kap. 6) dessutom har med är:

Att Guds vilja skall ske.

Att vi skall bli bevarade från det onda (den onde).

Låt oss ta tre exempel på hur vi kan bedja. Vi stannar inför följande punkter:

1. Bön om det andligt goda.
2. Bön om dagligt bröd.
3. Bön med tacksägelse.

1. Vi ber om allt andligt gott.

Vi hörde i vår text att vår Fader i himlen vill ge den helige Ande åt dem som ber honom (v. 13). Vi kan då tänka på Salomos bön i Gibeon när Gud talade till honom och sade: ”Be mig om vad du vill att jag ska ge dig” (1 Kon. 3:5, enl. äldre övers.). Då ber Salomo följande bön: *Ge din tjänare ett lyhört hjärta, så att han kan vara domare för ditt folk och skilja mellan gott och ont. Vem kan annars vara domare för detta ditt stora folk?* (v. 9) Detta är en bön om andlig vishet och andligt förstånd. Det är i första hand en bön för kyrkans biskopar och präster, som genom Ordet skall styra Gud församling. Hur viktigt är det inte att varje präst ropar till Herren om en sådan vishet!

Men detta är också i andra hand en bön för varje kristen som så ofta ställs inför viktiga avgörande i livets många växlingar. Det gäller både i världsliga och andliga frågor. Det är just sådana böner om den helige Ande, om andligt förstånd, som den himmelske Fadern idag lovar att höra. Varje kristen måste förstå hur viktigt att det är att han växer till i det andliga livet. Det gäller i just den situation var och en står. Vi har olika kallelser i hem och samhälle. Vi kanske är föräldrar eller barn, lärare eller elever, arbetsgivare eller arbetare, politiker, tjänstemän eller vanliga kommuninnevånare, eller sådana som är engagerade i olika föreningar och kyrkosamfund. Men som kristna var vi än är skall vi växa till i visdom så att vi i allt växer till i vår andliga mognad. Den som nyligen har blivit kristen är i början ett barn i tron och mycket omogen, men han skall sedan växa till och bli både ungdom och vuxen i tron. En kristen som stannar i växten går tillbaka och löper stor risk att avfalla och tappa sin tro. Så är det med den som blir uppslukad av vardagens alla bekymmer eller av rikedomens lockelser. Han eller hon är inte längre ivrig att gå till kyrkans gudstjänster och försummar att läsa sin Bibel. Så slocknar också bönen ande inom oss, ofta på ett omärkligt sätt.

2. Vi ber om dagligt bröd.

Dagens text använder sig av liknelserna om hur någon ber om bröd, fisk och ägg. Det är bönen om dagliga matvaror som vi alla behöver. Det är ett bildspråk som handlar om att vi behöver be om allt som hör till det dagliga livet och till detta hör också den andliga visheten vi nyss talade om. Men framför allt är det en konkret bön om precis den mat vi behöver. Men till själva maten hör också den världsliga styrelsen, utan vilken vi inte i ro kan njuta vårt dagliga bröd.

Detta ser vi dag i vår närhet när hemska krig bryter ut. Därför framhåller vår bekännelse att i denna bön ingår att Gud skall ge överheten *”vishet, kraft och lycka till att väl regera och vinna seger mot turkar och alla fiender”* (SKB, s. 465). På den tiden hotade turkiska fiender att bryta in i kyrkliga områden och våldföra sig på kristen tro, kristen fostran och kristna hem. När vi alltså ber om dagligt bröd är detta också bönen där vi kämpar mot djävulen också i det världsliga. Bekännelsen säger: *Djävulen ”nöjer sig inte med att hindra och förstöra den andliga styrelsen genom att han med sina lögner förför själarna och tar dem i sitt våld, utan han söker även omöjliggöra och förhindra, att överhuvud taget någon styrelse eller någon ärlig, fredlig samvaro består på jorden”* (SKB, s. 465, lätt bearb.). Så kämpar de kristna i bönen mot Satan också när de ber om det dagliga brödet.

3. Bönen överflödar i tacksägelse.

Därför att allt som vi nu har talat om är sant måste vi tacka den store och väldige Guden för allt vad han har skänkt oss. Vi tackar då genom våra egna böner men också tillsammans med andra kristna i gudstjänsten. I den gamla kyrkolagen (1686) stod det att vi inte bara ska tacka Gud med *”hjärta och mun, utan också med själva åthävarna, till den store Gudens tjänst och dyrkan”*. Med *”åthävor”* menas kroppens rörelser. Vi tillber Gud i hjärtat men också genom att t.ex. resa oss och sträcka upp armarna, falla på knä eller falla ner på marken, sitta eller stå stilla med knäppta händerna, böjt huvudet och slutna ögon. Vi ser många exempel på detta i Bibeln. Vilken yttre liturgi vi använder är inte fastställt av Guds ord, men detta att bönen tar sig yttre uttryck är

en god sak som den lutherska kyrkan alltid varit mån om. Därför har vi en viss gudstjänstordning. Så tackar vi t.ex. Gud i nattvarden i nattvardsbönerna och bekänner när instiftelseorden läses med upplyftande av Kristi kropp och blod under klockklang, knäfall och tillbedjan att han i sin gudomlig makt genom ordet också är kroppsligen närvarande i brödet och vinet. Samtidigt tackar vi honom i vårt hjärta att han, när vi tar emot de välsignade gåvorna med munnen, samtidigt försäkrar oss om syndernas förlåtelse och evigt liv.

Så skall vår kristna gudstjänst vara fylld av jubel med de härligaste lovsånger, med bugningar, knäfall och klockklang. Men på samma sätt skall vårt dagliga liv inte vara fyllt av suckar och stönanden och olustkänslor, utan också det genljuda av tacksägelse och lovsång. Så måste det vara där bönsöndagens texter hålls för sanna. Så måste det vara, där man vet att ”*Sions Gud är hög och stor, Salig den på honom tror. Lova Herren, gammal, ung, Gladlig halleluja sjung!*” (Sv. Ps. 1937, 14:10).

Amen.

Bön. Lovad vare Gud och välsignad i evighet, som med sitt ord har tröstat, lärt, förmanat och varnat oss. Hans helige Ande stadfäste ordet i våra hjärtan, att vi inte må vara glömska hörare, utan ordets görare, och så dagligen tillväxa i tro, hopp, kärlek och tålamod intill änden, och bli evigt saliga. Genom Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.